

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 8, BEOGRAD, UTORAK, 12. DECEMBAR 2006.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Ćirić; Autor fonta Mechanical: Marko Milanković; Foto: Max Bergholz; E-mail: beton@danas.co.yu; Novogodišnji specijal izlazi 26. decembra

MIXER

Piše: Nenad Prokić

MORALNA OBNOVA ILI KOKETIRANJE S GENOCIDOM

„Nisam znao da truba može
da se svira i na taj način...”

Majls Dejvis o Guči

OVLADAVANJE PROŠLOŠĆU

Šta blokira proces suočavanja u Srbiji predstavlja pitanje neodvojivo od onog ko blokira taj proces. Ako ipak odgovaramo na prvo pitanje: šta blokira proces suočavanja - odmah treba reći da ga blokira jedna očigledna nemogućnost, intelektualna pre svega, da se srpsko društvo modernizuje, ali i da uspostavi bilo kakav vrednosni sistem. To znači da je ono u nemogućnosti da prepozna razliku između juče i sutra, između retrogradnog i progresivnog, između zločina i herojstva, između Ratka Mladića i Zorana Đinđića, pa u njemu vlada zloslutna zbrka. Zbog toga je i izmišljena katastrofa, jedna velika tragedija je bila potrebna da bi se prikrija takva nemogućnost, zapravo nesposobnost za integraciju u savremene planetarne promene i ideje. Krijući tu nemogućnost pre svega od sebe, srpsko društvo je postalo talac jedne netransparentne interne

moći, trenutno oličene u Vojislavu Koštunici, u okviru koje se advokati zločina, ili čak i sami zločinci, pojavljuju preobučeni u patriotsko ruho - kao neko ko više od bilo koga odlučuje o svemu i svačemu: od Guče do Brisela, preko Tjenanmena i dalje. Zbog toga što ne mogu da spoznaju svoje unutrašnje osećaje i fantazije i njima da zahvate realnost, fabrikuju ih u nizu slika fetišističkih surrogata. Kao što jezik uvek pokušava da dokuči stvarnost, ali nikada adekvatno ne uspeva u tome, tako ni ta njihova *nemogućnost* nije smeštena u onostranost ili na nebesa na koja se tako često pozivaju, već svoj temelj ima u politici i društvenim mehanizmima, dakle u punoj realnosti. Na taj način i izjava Majlsa Dejvisa koju sam uzeo za moto ovog osvrtja, u okviru te tipično srpske mitomanske dihotomije, prešla put od istine do primitivnog mita, od kurtoaznog čuđenja velikog umetnika da neko može toliko da zloupotrebi instrument kojim on tako genijalno vlada - do zloupotrebe i izvrtanja u apoteozu sopstvene banalnosti, odnosno nedokučive i sasvim nevidljive srpske prednosti u odnosu na sve što mrda u svemiru. Ukratko, moglo bi se jasno reći da proces suočavanja u srpskom društvu blokira jedna laž, zatim naravno i nemoral koji se širi oko nje. Srpsko društvo svojim prinudnim članovima, pozivajući se na tu laž, traži da se izjasne o njoj kako bi moglo efikasnije da ih sustigne. Uz laž se lepi nešto odvratno, kaže Adorno, niko nikome ne veruje, svi imaju odgovor na sve. Laže se da bi se drugom stavilo do znanja da jednom nije stalo do drugog, da on nije potreban, da je nekome svejedno šta misli o kome. Na taj način svaki pojedinac širi oko sebe hladnoću pod čijom zaštitom može da napreduje.

Najpodesnije oruđe za celu tu rabotu bio je, i još uvek je, naravno nacionalizam, refleksija jednog oštećenog života. Kao i svako novo oruđe, jer nacionalizam je nastao relativno nedavno, i on je veoma pogodan za velike zloupotrebe. Nacija sama po sebi nema nikakvu vrednost, vrednost pripada isključivo njenoj kulturi. Ernest Renan je još 1882. godine dao ciničnu, ali istinitu definiciju nacije: „Nacije su skupine ljudi koje povezuje zajedničko pogrešno viđenje prošlosti i mržnja prema susjedima”. I još je tvrdio kako je „egzistencija nacije zasnovana na svakodnevnom referendumu... Ukoliko je esencija nacije u tome da svi njeni pojedinci imaju mnogo zajedničkih stvari” kaže Renan, „onda mora da su zajedno i mnogo stvari zaboravili”. U takvom kontekstu, tokom tog jednog stoleća glas naroda nije ipak postao glas Boga, ali je zato zalebdeo iznad čitavog državnog života kao Bog iznad sveta, kao uzrok i kraj svih stvari, od koga sve polazi i kome se sve vraća. Naravno, volja naroda je uvek identična s voljom naroda, ali sve zavisi od toga kako se ta volja stvara. Građanin, zapravo, nikada ne daje svoju saglasnost nekoj konkretnoj sadržini, već *in abstracto* rezultatu, opštoj volji koja proizlazi iz glasanja, i on daje taj glas samo da bi omogućio kalkulaciju glasova iz koje se saznaje ta opšta volja. Ima li pogodnijeg tla za političke manipulatore i aktere jedne agresivne, rogoibatne i osvajačke poli-

Šta bi rekao Koltrejn

MIXER

Nenad Prokić:
Moralna obnova ili koketiranje s genocidom

CEMENT

Dragoljub Stanković:
Mračni kriterijumi

ARMATURA

Saša Ćirić:
Mrtvaci na čelu Srbije
Miloš Živanović:
Partnerstvo za Tjenanmen

VREME SMRTI I RAZONODE

Tomislav Marković:
Knjiga propovednikova 17 +
Miloš Živanović:
Kuda ide ovaj tramvaj

BULEVAR ZVEZDA

BJELICA, Isidora

BLOK BR. V

Lazar Bodroža: Idrize!

tike u zemlji koja nema moralni kompas prema kojem određuje svoja kretanja, pa to zabašuruje populizmom, zaverama, lažnim patriotizmom i kvazijedinstvom? Sve u svemu, tu neko krije jedan aspekt istine. Imam i poruku za domaće lažove: satelitska TV i Internet stvaraju nestrpljive generacije. Globalizacija efikasno ubija lokalne laži i, u tom smislu, neuporedivo je bolja od hladnog rata.

MAĐIONIČARI LOGIKE

I tako dolazimo na drugo pitanje, neodvojivo od prvog: ko blokira promene i suočavanje u Srbiji? Ko drugi nego mađioničari logike, oni koji najviše galame da je volja naroda uvek dobra, oni koji opstaju na nepostojanju političke kulture, pa se pozivaju na domaćinsku i svetosavsku tradiciju; oni koji se kunu u nužnost po kojoj narod hoće uvek ono što je ispravno, znajući vrlo dobro da će zapravo oni sami odlučivati o toj ispravnosti, ali ne u okviru nekadašnjih suverena koji su trpeli i posledice tih svojih odluka; naprotiv, oni se danas i kada je reč o posledicama skrivaju iza iste nužnosti u okviru koje *narod tako hoće*. Tako nastaju uzurpatori u političkim elitama koji se nikada ne suočavaju s posledicama, sklanjajući se iza aklamativne narodne volje koju uglavnom sami proglašavaju i kada je nema. Tipičan slučaj takve mahinacije jeste novi srpski Ustav. Dakle, suočavanje u Srbiji sprečavaju isti oni uzurpatori koji su verbalno za progres, ali iz petnih žila vuku u 19. vek kada je suverenost nacije bila progresivan element u okviru kojeg su ljudi zajedno napravili velike stvari, pa su onda nažalost poželeli da urade još više. Taj dodatni napor je nesrećno urodio epohom svetskih ratova, a iz istog izvora su potekli i tam-tam ratovi na prostoru bivše Jugoslavije. Takvi uzurpatori onda tvrde kako se posle katastrofe može dalje mirno živeti bez suštinskih i strukturalnih promena, bez suočavanja sa zločinom i bez suđenja ratnim zločincima i, rame uz rame, sa sprovodiocima politike koja ne bi da odgovara za ono što je učinila. A prilikom svakog prinudnog suočavanja pozivaju se na suverenost koju do onomad nisu priznavali drugima oko sebe. Na taj način, suština njihove politike postaje očiti kompromis sa zločinom koji ide tako daleko do koketiranja s genocidom, uz sve očajniji napor da se promene spreče, ili barem odlože, bez obzira na cenu koju celo društvo plaća. Glavna pomoć takvima dolazi kroz shvatanje demokratije koja se njima očituje kao ništa drugo do sistem registrovanja tajnih glasova. A nadu polažu u rupe tog sistema i svoju umešnost da ih zloupotrebe.

Sve je to rezultat nedoumice u kojoj srpsko društvo živi. Osim što smo u opštoj regresiji, većini nije jasno da smo i poraženi, i da je pre svega potrebna moralna obnova. Tamo gde je obezvređeno čovekovo postojanje, gde vlada krajnje nepoverenje prema ljudima, gde dominira mentalitet prevare, podaništva i egzistencijalne frustracije, teško je zauzeti moralno stanovište. Mnogo je lakše prilagoditi se bukačima. Međutim, gde nema morala nema ni individualne slobode, niti slobodnog društva. Znanje je podloga morala. Čovek mora znati šta je dobro, pa će i sam biti dobar. U okviru tog znanja neophodno je imenovati krivce za remećenje moralnog poretka. Problem Srbije je što mnogi od njih i dalje sede u Parlamentu i u Vladi. Jer, šta napokon košta da se pravda uspostavi: prvo - da oni koji kr-

MOGLO BI SE JASNO REĆI DA
PROCES SUOČAVANJA U SRP-
SKOM DRUŠTVU BLOKIRA JED-
NA LAŽ, ZATIM NARAVNO I NE-
MORAL KOJI SE ŠIRI OKO NJE

še zakone idu u zatvor, i drugo - da svi oni za koje postoji indicija da su učestvovali u krivičnim delima ne mogu da budu na funkcijama. Ali, kako da to utvrde oni koji su i sami krivci za remećenje moralnog poretka? Nikako, pa sve to onda predstavlja pad u varvarstvo, pad ispod civilizacijskog minimuma. Rezultati su vidljivi svuda unaokolo. Jedina uteha je da život ne prestaje i ne počinje tamo gde njima odgovara.

MINIMA MORALIA

Manje direktna ovlašćenja, ali zato opštiji i dugotrajniji odgovornost u takvim procesima, imaju kulturne elite. Pojedinci među njima uvek prvi počnu da prave testo od kojih političari posle sve zamese. Možda nije preterano reći da su ljudi direktno prešli iz redova za predstavu *Kolubarska bitka* u redove za piramidalne banke, redove za besplatni hleb na Trgu Republike i u vojne spiskove za mobilizaciju. Tih redova više nema, a ni mnogih ljudi iz njih, nema ni bivše države, ili bivših država, ali su autori tih bitki ostali da propovedaju svoja jevanđelja haosa i svoje privatne perverzne ideale koji i dalje imaju karakter natprivatne obaveznosti. Njih i dalje ima; netaknuti i nedirnuti u opštoj milosti, neguju svoje preziranje ljudi koje ne zna ni za kakve granice. Njih ne može otrezniti ni slom sopstvene epohe. Osnovna doktrina takve vlasti je da ako date konju dovoljno slame nešto će ostati na putu i za vrapce. U tom pogledu odvratnija od svega je ona sitna funkcionerska populacija po ustanovama, većito zadihana od trke da se dodvori i udovolji nadređenima. Sveži primer je Sekretar za kulturu grada Beograda Pera pisar iz administrativnog - veliki prijatelj Kine. Moralna obnova zaista ne bi smela da zaobiđe ni te kurire gluposti i aplaudere bez mašte i bez etike i da bar neke od njih podvrgne lustrumu. Kolo vođe znaju da u promenjenoj Srbiji za njih neće biti mesta na rukovodećim položajima, pa zažmure čak i nad političkim ubistvima u zamenu za mogućnost da još malo propovedaju uz gusle; ali njihovi patuljci se podlo nadaju da će uspeti da potonu u beznačajnost iz koje su došli i da će im ona opet biti sigurno utočište. Mnogi će i uspeti u tome, ali upravo zbog toga potreban je snažan napor da se svima njima zajedno dokaže da se saučesništvo u zlu ne isplati. Orali su bezbožnost, želi bezakonje, jeli plod prevare i neizostavno ih s tom činjenicom morate suočiti ako ne želite da vam i dalje rade o glavi. To bi bio moralni minimum. A maksimuma nema, jer za takozvanu Drugu Srbiju nema linije cilja i tek je neće biti onda kada postane Prva. Njena primarna obaveza je da bude politički poštena i direktna, da neprestano odbacuje strah od modernosti, strah od slobode i iracionalnost. Osnovno ljudsko pravo je potraga za srećom. U okviru tog traganja nezaobilazni su slobodno postavljanje pitanja, otvoreni dijalog i kritičke sumnje, obzirna prosuđivanja i svest o neukrotivosti sveta. I zbog toga ustajemo protiv svakog pozivanja na totalnu istinu koja se ne sme izazivati. Univerzalnoj istini nije svojstveno da insistira na partikularnoj istini, jer je ona odmah preokreće u njenu protivnost. Slavimo pluralitet, jednakost i slobodu izražavanja; ne bojimo se univerzalnih ljudskih prava. Predlažemo jedno novo političko svrstavanje ■

CEMENT

Piše: Dragoljub Stanković

MRAČNI KRITERIJUMI

Bojana Stojanović Pantović:

Kritička pisma, Rad, 2002.

Raskršća metafore, Narodna biblioteka Stefan Prvovenčani, Kraljevo, 2004.

Može li se iko snaći u onome što nam vodeći kritičari nude kao najbolju savremenu srpsku poeziju? Kako napisati genijalno prosečnu kritiku o genijalno prosečnom pesniku na dve i po strane za kulturni dodatak *Politike*? Tako što nećeš reći ništa. Biti i za ovoga i za onoga, napraviti par paralela obavezno uključivši Helderlina ili nekoliko drugih imena o čijoj veličini nema diskusije. Srpskog polupesnika, koji se grči da porodi jedan odstoj poezije u svojoj pevaniji, potom nadovezati i na naše veličine, iracionalne ali i tradicionalističke i modernističke orijentacije, time zbrisati sve razlike i nametnuti se kao trendseter jedne bljutave čorbe kojoj ne možemo otkriti ukus ni posle desetog čitanja, jer kritičarka *Politike* brka sve i nema tog kriterijuma koji nam može biti vodilja doli osrednjost ukusa same Bojane Stojanović Pantović, ograničenost njene lektire i čudno uopštavajuća, neutralna senzibilnost. U ustima ostane tvrd i metalan ukus i nikako ne možemo da se setimo šta smo to upravo pročitali, niti nam se čini da to ima suštinske veze s knjigom o kojoj se piše. Iako je kritika po pravilu uvek pohvalna, uspešno nas odvraća od svake prikazane knjige.

U literaturi je sve dopušteno sem proseka, a samo to nam nudi Bojana Stojanović Pantović. Bez kriterijuma, ona luta od Tešića do Tadića, od Danilova do Karanovića, od Rakitića do Noga, jer to je lavirint u kojem se kreće i nameće se zaključak kako više nema vrhunskog nego samo puno osrednjeg: *Danas je, čini se, potpuno nepotrebno reći ili napisati: ovo je veliki ili, ne daj Bože, najveći pesnik, zbog toga što on jednostavno više ne postoji. Nigde, pa ni kod nas. Jer, više nema one vrhovne metafizičke instance, pa samim tim ni pesničke, ali ni kritičke - u smislu Jedne i Jedine.* (Kritička pisma) Međutim, vrhovna instanca je uvek tu, posebno u literaturi, hijerarhija vrednosti postoji, pre i posle nas, i svako ko to negira samo želi sebi da napravi prostor u svojoj zoni moći i manipulacije.

Zaglavljena u uskom i tamnom međuprostoru između autora i knjige, kritičarka objašnjava autoru šta je, kako i zbog čega napisao, ulazi u njegove dihotomije pokušavajući jalovo da ga dopisuje. Ona daje nejasne i nezrele formulacije u neostvarenom dosluhu s pesnikom (označeni i skriveni citati - sintagme, uz obavezno patetičan kraj teksta), koji se u takvom izdanju čini sirov, tvrd i suv. On je samo izmrcvaren, ne i promišljen. I ovo i ono, i biće i ništavilo, i Bog i Satana, ređaju se opšte fraze i krute akademske formulacije. I onda, u preposlednjoj rečenici teksta, blago zameri na nečemu, ali već u poslednjoj daje oprost greha (Karanović, Jelenković, Komadina). To ona zove kritikom, ili čak kraćim esejem.

Loše prepričavanje neprepričljivog - poezije - nudi kao profesorsku kritiku. Kod Novice Tadića, ona je stigla do *Neimenovanog to* kao do zida, ili do *neizrecivog* kod Bore Radovića. Tadićeva ironija, humor i užas su negativno ispovedanje vere, poznato u srpskom srednjovekovlju, a ne nihilizam, ateizam i sl. Njegova poezija okrepljuje, ne rastužuje. U tumačenju pesničkog teksta treba začeti s onu stranu teksta i videti šta on sve jeste i može da bude za čitaoca, bez obzira na to šta je bila autorova namera. Tadićevo pevanje je oslobađanje u imenovanju zla, a ne žalopojka. Osobito je simptomatična njena deklarisanost da je bliska iracionalnoj, tamnoj tradiciji pevanja. Ako i jeste, ona ne koristi svoj racionalni i intuitivni aparat da tu tradiciju učini bližom, već pokazuje znake da ni sama ne zna o čemu je tu reč. Ova kritičarka se javlja (uz Ljubomira Simovića i dr), kao promoter tipično slabe

Sigurna izdavačka kuća *Kukasta trava doma mog* nudi potencijalnim kupcima Izabrana dela domaćeg klasika politart porno-sentimentalizma Klepsidore Crnice, po najpovoljnijim cenama. Za čitaoce kojima je knjiga najljući neprijatelj, kao i za one koji se potpisuju pravoslavnom krstom, nudimo specijalni popust.

- ★ Najveće misterije srbske palatalizacije
- ★ Moj život, moj „Skandal“, moj „Svet plus“
- ★ Šugav u penisu: orman mračnih predumišljaja i posuda
- ★ Tajni život Amfilohija Radovića, ili Vladika ili pukovnik
- ★ Poslednji Samaršičanin: šifra Života: roman izlapostasije
- ★ Dama iz Politartija: hormonski poremećaj
- ★ BIA bez orgazma
- ★ Virtuelna kurbula: pajper noar
- ★ Ko je ko u krtiji
- ★ Potrošena ili Moderna gedora
- ★ Protokoli politškart mudraca
- ★ Gospodarica sretnih vibratora: pričke
- ★ Veverica ratnog zločinca
- ★ Ljotić: hagiografija u tri pričine
- ★ Šestice ili petice (metafizička rasprava)
- ★ Erogene zone slavni Srkinja
- ★ Princeze di Mokra gora
- ★ Kraljice serbske i drugi mravinjaci
- ★ Apostoli urbanog Vitlejema
- ★ Neprikladna pisma ribancima i druge kupusare
- ★ Ubav u Emiratima, gubav u Kusturicaticima
- ★ Tajna oružja u Srbiji: od srednjeg prsta do danas
- ★ Kuća cveća: prolećna ljubavna priča
- ★ Tajna Titovog šerbeta
- ★ Crnica u književnosti i druge komendije
- ★ Osnovac, strasti i draži: ljubavni roman sa tepih-stazom
- ★ Najveći nakitnjaci serbski
- ★ Voleti i umreti na paripima

SKZ narodu!

knjige, *Tamnava*, Miljka Mitrovića (Prosveta, 2004, drugo izdanje). Iako se predstavlja kao protivnik obe krajnosti u srpskoj poeziji devedesetih, a to su epsko ništavilo s jedne (Tešićeva obesmišljenost, ksenofobija i nacionalizam S. Rakitića, R. P. Noga i drugih), i jalovo imitiranje moderne anglosaksonske poezije s druge strane (M. Knežević), promoter je obe vrste devalviranog pesničkog jezika. Koliko onda vekova kasni njena percepcija duha u sadašnjosti? Koliko je njen postupak daleko od identifikacije i kritičke ekspanzije jednog Bože Koprivice?

Poput Zorana Bognara krasi je nepodnošljiva lakoća pravljenja loših antologija i panorama. Namera može biti dobra, ali bez visokih, ličnih i nedvosmislenih kriterijuma u književnosti nema dobrih antologija. Ta užurbanost da se određuju kanoni u jednoj literaturi kao što je naša - groteskna je. Ali tu su posredi sasvim opipljivi interesi, jer kako ispasti žrtva tuđih nacionalista, i srpski nacionalni radnik, i ekskluzivni promoter, i zaraditi, a u sve to, prema sopstvenom priznanju, ne uložiti mnogo truda? To je Bojana Stojanović Pantović postigla svojom panoramom srpskog pesništva *Nebolomstvo*, rađenoj za hrvatsko tržište. Darivala nas je ove godine i svojom prvom knjigom poezije *Beskrajna*. Ona i jeste *beskrajna* u uravnilovci, uprosečavanju srpske pesničke scene i nedostatku kritičke svesti ■

MRTVACI NA ČELU SRBIJE

Izborima u susret

U jeku maratonskog suđenja patriotskim beretkama i mafijaškim snajperima, koji su krajem 2003. doveli narodnjačke demokrate na vlast, počela je škripavo da se zahuktava još jedna predizborna vrtložica. Nindže unutrašnjih poslova dižu iz novebeogradskih kreveta gaulajtere narko klanova, i to posle njihovog dugogodišnjeg bivanja na foto-poternici koja je „prevrtala nebo i zemlju“ (zbog toga su valjda stambene zgrade ostale van domašaja organa teranja). Braća Kljajević demonstriraju dirljivu solidarnost - dok jednog na TV Dnevniku pomenute nindže sprovode u hladnu maricu, drugi se saosećajno povlače s mesta sudijskog Eliota Nesa odvođeni sudski proces na početak (slično saradnji braće Petrović, prvim glavama Dunav-telekoma, odnosno Tele-osiguranja, gde jedan daje šakom - Čoli, Milošu Formula 9 Pavloviću, Guči, Nj. V. princezi Katarini, Velikom bratu, dok drugi deli kapom - Novaku Đokoviću, Formuli 9..., sve parama monopolskih firmi, državnih krava muzara). Tek, u finišu i Bagzi, koji je na atinskom suncu naučio da vozi, barem neparnim danima, progovorio je u lukavom maniru mešavine fikcije i fakata (preporuka Danku Popoviću da Milutina zameni Bagzijem i Aci Jovanoviću da pohvali autentičnost građe i preimućstva žanra).

Noćas su me pohodili mrtvi, odjekuje u konfuoznom biračkom mozgu posle tanušnog nedeljnog ručka. Najpre ga susreće optimistički osmeh Ustreljenog s leđa, potom ćubica onog što klija ispod dvorišne lipe i Monalizin pogled sovozofa koji se ispod ćuranske palme zavetovao komandantu tigrova i profilerskih hijena. Na kraju, pogled birača pada na haškog sužnja u introvertnoj gastro-nomskoj navadi koga su prvi otpisali oni (u prvom redu novomislilac Vukadin) koji su u njegovoj krvi najprilježnije tražili koji promil demokratskog kapaciteta.

Žmirkavi Vojak, s manje javnih nastupa od Bin Ladena na CNN-u, od trenutka kada je s devede počeo da duva u prvu rupu na svirali, tikom principijelnog pragmatizma ponosno je stavio Arkanovu šapku na svoje zagasite šiške. Ne mari što nije Mišić ni Stepa - ne smrde glasovi šumadijske rivijere. Koga je briga za krvave tragove gardista, poslastičara i muža folk dive? Sve je na svom mestu: omraženi prethodnik cementiran je u spomen-ploču u dvorištu Vlade, u Partnerstvo će se ući i bez lociranih hajduka i jataka, Službe i dalje mogu da splet-kare i kopiraju dosijea političkih neprijatelja.

Srpska Džeki O. potrčala je da zasedne na tas rodne ravnopravnosti i popravi ponižavajući disbalans. Bez ikakvog političkog iskustva, s kapitalom muževljevog prezimena i plaketom premijerke Blica, čini joj se da je tako lako zasesti u državničku fotelju i stati u cipele (i svilene čarape) elokventne naše v.d. Nataše. Oni koji su Džeki O./Đ. katapultirali na sam vrh stranačke liste (koji redosled stranku uopšte ne obavezuje pri raspodeli skupštinskih mandata), podilaze najelementarnijim emocijama svekolike Srbadije, hronično ravnodušne na svaku patnju. Ali sveto advertajzing trojstvo, Šaper-Krstić-Đilas, svi predsednikovi basket-pajtosi i biznis filantropi, pucaju na sigurno: bolje suza u ruci nego Kosovo na grani i u toru vuci (Ratko&Raša i još koji od vajnih militaša).

I dijete Jovan, alijas mladi Čedomir, „najmiliji učenik“ i najbliži saradnik, često polaže ruke na premijerove mošti. Ali koji se duh iz lampe kolektivnog sećanja priziva: duh paljanskih stolovolki, odlazak u crkvu po moral, poznanstvo i s nebesima i s podzemljem? Ko beše inspirator krilatice: „Prekrsti se i počni!“, kada se sveta matera crkva monopolistički pripusti u školska dvorišta i u studentske menze, a sve bez dovoljno obrazovanog kadra, uređenog stručnog nadzora i uz njeno otvoreno nepriznavanje sistema studija državnog Univerziteta? Dakle, beše li Ustreljeni - suočen sa zaostalošću zemlje i nestručnošću elita - političar od pragme, energije i grešaka, ili nam je važan samo kao novoskovani MIT, kao mučenik modernizacije kome treba čim prije podariti svaki veći bulevar u svakom od ona 3-4 veća grada u Srbiji? „Masti(& lipide) dajem, uramljenu sliku ne dajem“, veli ispuhani Ivica, nekad režimski vunder-rukovodilac. Miki Zmijanac, D konkurent, ne daje ni cigarilose ni Čea (ni Matijinu apologetsku popevku drugu Čeu) ni spec. Plaketu zlokobne Jedinice. „Sloba je car“ - u prvom redu svakog kongresa stajanje njegov predimenzionirani fotos i ostaće u našim srcima i posle govora Nikite Hruščova. A mi ćemo uvek biti manjinska podrška svakoj vlasti koja radi u interesu naroda, raspodeljuje mesta u upravnim odborima i ne osvrće se previše na blisku prošlost.

Glavni kandidat za Jorika, sejač mržnje, retorizije i Velike Srbije, biće bazični predizborni adut, svejedno da li iz bolničkog kreveta ili sa grobnog mesta. Amfilohije, kalif umesto davno samozaturenog kalifa, može opet da oštiri kandilo i suši tamjan. „Bratska ruka“ postaće dušmanska tuđinska ruka, Legija će se opet uviti u čaršav, izgubiti lice i tiho jecati iznad papira za koji je izdavačka prava unapred otkupio Džaba Hat. U zanosu litanije svaki „Karlobažanin“ pljunuće na određenom mestu u ulici Kneza Miloša, utoliko lakše što će čistači u oranžastom od mraka biti malo tamnopusiti.

I Đovani, neprijatelj destrukcije, asistentski i bez krvi protera patera stranke na fakultetsku Svetu Jelenu. Hudini srpske političke scene, napodnosio se ostavki i naostajao na vlasti, napodnosio se krivičnih prijava i napozivao na poslanički imunitet, naotvarao se stranih banaka od čijih kamata građanima trnu zubi. Minirao Ustreljenog kad god je stigao, da bi sada osedeo na isti način. Kao devac Makbet šparta Srbijom u potrazi za miraždžikom Cenzúsom.

Jedino Gandalf, živ-klan-nedoatentiran, večiti opozicionar (i kao Miloševićev potpredsednik i kao Koštuničin ministar), sve čekajući kralja i evropsku zvezdicu, lamentira nad sobom besmrtnim. Njega neće niko, čak ni treći metak. Ah, da, i Dana O. dokona, finaly, dočepa se liste, kad odoše već butici i gradsko-građevinsko zemljište i Institut BIA-e.

Sumarno, providne kutije i radioaktivni kažiiprsti neće birati između carstva u kojem raste trava i onog po kojem pasu oblaci. Srbija je u Hadu, u ubogoj ćeliji bira svog sobnog staresinu. Ispitivači javnog mnjenja kažu da će se glavna bitka voditi između dvojice odsutnih, odnosno između krčmilaca njihove neautorizovane tapije. Hoće li to biti onaj koga sada hvale i oni koji su mu za života radili o glavi, ili onaj koji se uz krokodilske suze stranačkih kolega ubrzano spremao da mu se pridruži? Naravno da nije svejedno. Ako se ne uneredimo od bauka simplifikacije (ili žuto ili crno, ili svetlost i toplota ili mrak i Sibir), u drugom slučaju, uz koljivo trebaće nam još koji kontingent sveća da preguramo novu radnu zimu.

U oba slučaja preostaje nam da upokojimo simulakrumske aveti, jednom čoveku odamo iskrenu poštu, inspirišući se onim što je kod njega bilo kreativno i poučno, a za svima ostalima da odlučno sklopimo korice perverzno suicidnog spiritizma ■

Piše: Miloš Živanović

PARTNERSTVO ZA TJENANMEN

Paralelni svetovi

Eto, ubrzo po usvajanju letećeg ustava dogodila se i sledeća hitna i bizarna stvar. Hitri ustavotvorci prijateljlili su se za mir. Ponosita mala trupa, ona što na paradi salutira optuženom za najveća zloдела posle Drugog svetskog rata, ona koja je, konačno se čulo to što se odavno znalo, tog optuženog i čuvala, sada je na korak od NATO. Ah, ah, kakva sreća! Disciplina neće biti veća! NATO i Srbija, kohabitacija najmilija. Podrazumeva se da su novi oficiri sišli sa srpske planete Mars (ili Snikers), prožeti su ljubavlju (kako i premijer reče u govoru o novim kućama), ali prema Zapadu, i nemaju nikakve veze s oficirima po zlu poznatim, ili po kupovini satelita (mora biti da postoji neka koračnica, *Srpski sateliti stražare u orbiti*). Zbog čega li Alijansa nije pristala na Milutinovićev predlog u Rambujeu i još onda nas primila za punopravnog člana? Pa Paračin je dokazao da imamo najviše eksploziva u regionu. Šteta samo što ne smemo da ga prodajemo Gruziji, da se Putin ne naljuti i otruje nam i javni servis i tajnu službu nekim radioaktivnim *shitom*. Civilizovano-privilegovani deo planete tvrdoglavo ne odustaje od nagrađivanja „garanta stabilnosti“. (Ili, kako se po Srbijici može čuti: Glasaću za tebe kad dođeš

UPRKOS TJENANMENU, ILI UPRAVO ZBOG NJEGA, OVDAŠNJI POPEČITELJI UVEK SU KINU VOLELI VIŠE NEGO MAJKU

na vlast.) Takav odnos prema divljim zemljama bez osnovnih prerogativa moderne državnosti najbizarniji je, i najbolniji, manir aktuelnog svetskog carstva - tolerisanje retardiranog rođaka iz daleke provincije. Retardirani rođa zadovoljno podrigucka na talasima šatro-državničkih uspeha i slave. A šta ćemo, rođače, s dva mladića ubijena na straži ispred objekta posebne namene? Titova Gardijska brigada konačno je preformulisana u Gardu Vojske Srbije, uz svečanu predsedničku besedu o dobrobitima prijema u *Partnerstvo za mir*. (Sad smo

bezbedniji pa će investitori da pohrle i biće para za sve, naročito za čudno finansirane srpske stranke - ...*Freedom and Justice for all?* Argumentacija kojoj se veruje koliko i onoj koju je finansijski mag dao povodom predloga zakona o životinjama: „Mnogi ljudi vole životinje, a one su nezaštićene“. U Novoj Gardi izgleda više nema 2. gardijskog bataljona, jedinice kojoj su pripadali ubijeni regruti. Niko se nije setio mrtvih gardista na svečanosti u sedištu bivše Gardijske brigade. I mrtvi su samo bivši. Kako rekoše The Nevill Brothers, „They've got us hypnotized and hysterical“. Ili, kako reče Žarko Puhovski povodom evroatlantskih integracija, ostaje nam samo da citiramo braću Marks: „Ne želim da budem član kluba koji mene želi za člana“.

Prema istom principu, u jednom trenutku Sjedinjene Države su odlučile da je sećanje na Tjenanmen postalo suvišno i otpočelo je približavanje. A dalje, dalje je sudba... Kina je dobila status povlašćene nacije u trgovini; Microsoft ulazi u Kinu na velika vrata i pristaje na državnu cenzuru; Yahoo

Ja i dalje štrajkujem glađu

takođe; predsednik Kine dolazi u posetu i prvo se sastaje s Bilom Gejtson, a onda s predsednikom SAD... Jedna divna simbioza korporacijskog biznisa i unikatnog ideološkog hibrida, deklarativno levičarskog, kapitalistički ambicioznog, u suštini totalitarnog (možda im je zbog toga neko 1999. dokačio ambasadu). Uprkos Tjenanmenu, ili upravo zbog njega, ovdašnji popečitelji uvek su Kinu voleli više nego majku (Putin je ipak mnogo nezgodan čovek za takvu ljubav). A Kinezi mora da su ganuti pošto su tako ljubazno zamolili da ne puštamo prokletu *Letnju palatu*. Uvaženi profesor-državnik požurio je da prenese kinesku molbu jer, zaboga, što da puštamo film koji sadrži dokumentarne snimke s Tjenanmena, baš sada kada nam ustav nalaže da vratimo Kosovo, a Kina ima pravo veta... To je jedan urnebesna bildungsroman, rableovski obojen, s podužim naslovom - *Kako da se kao fašisoidni saborno-narodnjačko-konzervativni pozer i kavgađija što nežnije i lepše uvučete zapadnjačkim institucijama tako da one očorave na jedno i po oko i proglašete za „garanta stabilnosti“*. Kakva sramota! Zar je nemoguće postići konsenzus koliko nisko se sme ići? Jeste dobri Imanuel tako davno umro, ali bez neke varijacije *kategoričkog imperativa* zaista će tama progutati prokletu avliju. Film je, na sreću, ipak prikazan, ali sramotni

žuti trag ostaje, da svedoči kako je u zemlji u kojoj se gotovo svakodnevno preispituju tekovine obaranja totalitarnog režima neko pokušao da zabrani film zbog snimaka s Tjenanmena.

Tako se strukture prožimahu u partnerstvu.

Za kaznu, predlažem sledeće: U narednih godinu dana Ministarstva kulture i inostranih poslova da finansiraju isključivo filmove koji se bave događajima na Tjenanmenu 1989, da se organizuje festival „Sećanje na žrtve s Tjenanmena“ i da se svi filmovi, *Letnja palata* kao prvi, prikazuju na video bimu ispred kineske ambasade, a može istovremeno i u Prištini.

Žao mi je što ne znam nijednu parolu na kineskom, ali može da posluži i ova s Jamajke: „Say it loud, I am black and I am proud“ ■

BETONJERKA
POLUMESECA

Ministar - alkoholičar,
ambasador - alkoholičar,
savetnik - alkoholičar...
Šta smo mi narkomani,
građani drugog reda?

Momčilo Mihajlović

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Tomislav Marković

KNJIGA PROPOVEDNIKOVA 17 +

(Mlađan Dinkić-Kohelet, iz zbirke *Uloga moje malenkosti u ekonomiji post-destrukcije*)

1. Svemu ima vreme, i svakom poslu pod nebom ima vreme.
2. Vreme kad se krade, i vreme kad se legalizuje pokradeno; vreme kad se uzima, i vreme kad se otima.
3. Vreme kad se ostavka obećava, i vreme kad se ostavka ne daje.
4. Vreme kad se ostavka daje; i vreme kad se na funkciji ostaje.
5. Vreme kad se zakoni donose, i vreme kad se zakoni ne sprovode.
6. Vreme kad se pričaju prazne priče, i vreme kad se mlati prazna slama.
7. Vreme kad predizborna kampanja počinje; i vreme kad predizborna kampanja ne prestaje.
8. Vreme kad je stručnost ispred politike; i vreme kad je *Šumatovac* ispred *Politike*.
9. Vreme za ljubitelje životinja; i vreme za ljubitelje životinja s raznja.
10. Vreme kad se dinar stabilizuje; i vreme kad se va-di zec iz šešira.
11. Vreme za sveugrudibusače i visokonos dizače; i vreme za lezilebujedače i kakovetarduvače.
12. Vreme za Mlađana i vreme za Dinkića.
13. Vreme kad se laže, i vreme kad se krade; vreme kad se pije, i vreme kad se ne plaća popijeno.
14. Vreme kad se ubice traže, i vreme kad se ubice ne pronalaze.
15. Vreme kad se krvnici slave, i vreme kad se krvnici posvećuju.
16. Vreme plaču, i vreme ridanju; vreme za tugu, i vreme za žalost.
17. Video sam poslove koje je Bog dao sinovima ljudskim da se muče oko njih.

I rekoh u srcu svom: Mlađane, nije to za tebe. Je-di, pij i veseli se, jer ćeš možda već sutra dožive-ti monetarni udar ■

BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

BJELICA, ISIDORA

BJELICA, (Dimitrijeva) Isidora, (Sarajevo, 1967), ćerka, supruga, majka, domaćica, tv-lice i pletilja, estradna ličnost, toreadorka, vojvotkinja, rediteljka, scenaristkinja, kolumnistkinja i plodna potpisnica 45 naslova. Od 1986. živi i piše u Beogradu. Iz rodnog Sarajeva stigla je kao „disidentkinja“, ispraćena medijskom aferom nakon proslave rođendana u stilu „nazi-žura“. Magistrirala je na FDU. Srećno je udata za profesora Nebojšu Pajkića. Prema receptu pomenutog „nazi-žura“, na kome je služila krekerke sa svastikama od majoneza, izgradila je karijeru srpske samozvane kemp intelektualke i salonske fašistkinje. Veruje u dobrobit bračnog i isplativost intelektualnog života, kao i u ideju o sopstvenom buntovništvu i pripadnosti srpskoj aristokratiji. Njeno desničarenje je bračno, komercijalno i groteskno. U svakoj svojoj knjizi želi da razbije po jedan tabu i otkrije deo „tajne istorije“, što je tokom devedesetih bila dominantna politička, skupštinska, medijska pa i književna naracija. *Tajno, šokantno, istorijsko, srpsko, seksualno, špijunsko, autobiografije, biografije, brežijari i romani*, neki su od njenih podnaslova i reklamnih slogana. *Seksepistolarni roman* (potpisala 1995. sa Lunom Lu), *Srbija bez orgazma*, *Najveći ljubavnici serbski*, *Tajni život P. P. Njegoša*, *Verenica ratnog zločinca*, *Tajna Titovog kreveta...* Onima koji joj veruju da razbija tabue verovatno nije lako definisati o kojim se tabuima radi. Onima koji ne veruju u podnaslove njenih knjiga i autentičnost istorijskih rekla-kazala, nije teško obrazložiti svoje sumnje. Ne pripada nijednoj stranici, ali u svakoj izdvaja nekog političara. Omiljeni su joj A. Vučić, N. Bakarec, Č. Jovanović, B. Tadić. Cecu Ražnatović smatra novom Dragom Mašin - jer je žrtvovana zbog srpstva, a Ratka Mladića najpoželjnijim muškarcem na Balkanu. Režirala je „lascivne nezavisne“ filmove *Dorćol-Menhetn* i (nezavršeni) o Dragi Mašin koju tumači folk pevačica Vendi. U pozorištu režirala *Sarajku u Beogradu*, kemp-projekat *Popička u Parlamentu* i dr. Česta je gošća brojnih televizija, te autorka i voditeljka emisije *Klot-freket* (blagopočivše BK). Pletivo je rabila i u drugim tv-emisijama pridajući mu tobože konceptualno-kritički značaj. Kolumnistkinja je *Kurira* i *Lise*. Njen trajni „doprinos“ ovoj kulturi može se svesti na rehabilitaciju ljotićevo-zboraških narativa, koje je zajedno sa svojim mužem plasirala kao *žargon autentičnosti* novokomponovane srpske estrade/elite. Dobitnica je nagrada *Najvoljenije žene XXI veka*, *Gala pisac 2002*, i *Zlatni bestseller 2004*. Napisala je roman-haljnu *Kako s muškarcima*. Još uvek ne razmišlja o romanu-posteljini ■

Piše: Miloš Živanović

KUDA IDE OVAJ TRAMVAJ

Hipotetički slučaj

Dobrica, Milorad i Goran sedeli u tramvaju. U tramvaju je vladao veliki smrad, ali su njihova lica bila mirna.

Dobrica: Mogli bismo da krenemo, kah-kah.

Milorad: Mogli bismo, kah.

Goran: Trebalo bi da krenemo, kašljuc.

Tramvaj uporno stoji.

Dobrica: Kah-kah.

Milorad: Kah.

Goran: Kašljuc.

Milorad izvadi lulu.

Dobrica: Skloni tu lulu, dovoljno si nas usmrdeo. (namešta naočare)

Milorad: Ja nas usmrdeo?! (mrda brkovima)

Goran: Ja stvarno nisam... (kiselu mu lice)

Milorad: Izvadio sam lulu da se zaštitim od smrada, ako baš hoćeš da znaš. Dugo sam te trpeo. Ti si prvi počeo da smrdiš!

Dobrica: Kako se usuđuješ?! Pa vas dvojica me ubiste, magli mi se cviker.

Goran: Ja stvarno nisam...

Milorad: Ma šta ti nisi? Nemoj da se praviš lud.

Dobrica: Jeste mali, nemoj da se praviš mutav. Moćno mirišeš.

Goran: Ma šta hoćete vi... vi... dedice!

Milorad: Uh!

Dobrica: Uh!

Goran: Jeste. Možda sam i ja malo, pa šta. Koliko ste samo vi...

Dobrica: Kah-kah.

Milorad: Kah.

Goran: Kašljuc.

Tramvaj se pokrene, ali odmah stane.

Goran: Tako mi leteće pruge, opet stojimo.

Taman su napunili pluća da nastave diskurs, kad eto ti akademika Nogo.

Nogo: Braćo, pomagajte, tramvaj mi zgazio pingvina! O, tugo nebeska ■

Krekeri i posledice

BLOK BR. V IDRIZE!

